

Bevaring av verdifull natur - nasjonalpark Trollheimen og Dovrefjell – Møte med organisasjoner 29. april 2024

Statsforvalteren i Trøndelag
Trööndelagen Staatehaaltoje

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal

30.04.2024

Bevaring av verdifull natur - nasjonalpark

Foto: Steinar Johansen

- Bevaring av verdifull natur – supplerende vern
- Bevaring av verdifull natur - nasjonalpark
- Det skal være lokal aksept for utvidelse av nasjonalparker og landskapsvernområder og endring av verneform til nasjonalpark.
- Hvis det ikke er lokal aksept for å utrede mulighetene for vern vil vi i vår tilrådning til Miljødirektoratet fraråde å starte opp verneplanprosess for det aktuelle området.
 - Ingen endring av dagens vernegrenser, verneform og verneforskrift består

Bevaring av verdifull natur - nasjonalpark

Foto: Steinar Johansen

- Det vil bli gjennomført egne dialogmøter med grunneierne der kommunene er velkommen til å delta:
 - 18. april – Gjøra
 - 22. april – Rindal
 - 29. april – Oppdal
 - Dato for møte med grunneierne for Knutshø og Drivdalen er ennå ikke fastsatt
- Det vil bli gjennomført åpent dialogmøte med nærings-, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt der samiske interesser, grunneiere og kommunene er velkommen:
 - 29. april - Oppdal

Bevaring av verdifull natur – prosess i 2024

Foto: Gøran Bolme

- Kommunene og grunneierne skal i første omgang ta stilling til om det skal åpnes opp for en prosess med sikte på endring av verneform og/eller utvidelse
 - Ja eller nei til å innhente kunnskap slik at eventuelle konsekvenser med endring av verneform og/eller utvidelse kan utredes
 - Kan fortsatt si nei til endring av verneform og/eller utvidelse etter at saken er utredet og har vært på offentlig høring
- Hvis det ikke er lokal aksept for endring av verneform vil områdene forbli landskapsvernområder og naturreservater

Hvilke verneområder – prosess i 2024

Foto: Øyvind Leren

- Trollheimen landskapsvernområde
 - Med utvidelser
- Innerdalen landskapsvernområde

Hvis det er lokal aksept for endring av verneform til nasjonalpark kan det være aktuelt å innlemme disse naturreservatene inn i nasjonalparken:

- Svartåmoen naturreservat
- Minilldalsmyrene naturreservat
- Knutshø landskapsvernområde
- Drivdalen landskapsvernområde

Hvorfor Trollheimen og Innerdalen, og hvorfor nå?

- Trollheimen og Innerdalen opprettet med hjemmel i naturvernloven
 - Nasjonalpark hovedsakelig på statlig grunn
- Naturmangfoldloven som erstattet naturvernloven i 2009
 - Ingen krav om at nasjonalparker skal være på statlig grunn
- Områdene har kvaliteter som tilfredsstillende kriteriene for nasjonalpark
- Deler av Trollheimen og Innerdalen hadde mest sannsynlig blitt nasjonalpark hvis de hadde blitt opprettet etter at naturmangfoldloven ble vedtatt
- Med landskapsvernområder i seterdaler og områder med fritidsbebyggelse og annen tyngre infrastruktur

Bevaring av verdifull natur - bakgrunn

Foto: Steinar Johansen

Tidligere prosess

- Supplerende vern fase 1
 - Oppdrag til Statsforvalteren (Fylkesmannen) fra Miljødirektoratet i brev datert 30. oktober 2018
 - Identifisere konkrete områder som kan være aktuelle ut fra gitte kriterier
 - Omfatter alle verneformer, nye verneområder, utvidelse av eksisterende, omgjøring av verneform og mindre justeringer av vernegrensene
 - Frist til å levere bruttoliste var satt til 1. februar 2019
 - Områdene som foreslås skal bidra til å sikre truet natur
 - Skal i utgangspunktet ikke omfatte skog og marine områder

Bevaring av verdifull natur - bakgrunn

Foto: Steinar Johansen

- I brev av 9. september 2021 ba KLD direktoratet om å gå videre i arbeidet med områdene omfattet av direktoratets tilrådning i brev datert 7. april 2021.
- I brev av 9. november 2021 ga Miljødirektoratet et oppdrag til statsforvalterne om å avklare med aktuelle kommuner om det er aktuelt å utrede mulighetene for vern, og starte en verneplanprosess dersom det er kommunal aksept for dette.
- Statsforvalterne i Vestland, Innlandet og Møre og Romsdal startet på oppdraget i 2022, og i 2023 var det Trøndelag sin tur til å starte arbeidet med oppdraget.

Bevaring av verdifull natur - bakgrunn

Foto: Hege Sæther Moen

- Tildelingsbrev 2024
 - 3.1.4.3.6 Avklare med berørte kommuner om det er lokal aksept for verneforslag og starte/videreføre verneplanprosesser for aktuelle områder for bevaring av verdifull natur i form av nasjonalparker
 - Frist 31. desember 2024
- Oppdraget tar utgangspunkt i de områdene som er med i Miljødirektoratets oversendelse til KLD 7. april 2021
 - Trollheimen og Innerdalen landskapsvernområder
 - Knutshø og Drivdalen landskapsvernområder

Bevaring av verdifull natur - nasjonalpark

Foto: Lars Olav Lund (SNO)

- Avklare med berørte kommuner om det synes å være aksept for å forberede og gjennomføre videre prosess for vern av kandidatområdene i kategorien nasjonalpark. Dette inkluderer også foreslåtte omgjøringer fra landskapsvernområde til nasjonalpark.
 - Dette oppdraget omfatter ikke skog eller marine områder, som går i egne prosesser.
 - Men i Trollheimen inngår en del skog
- Forberede og gjennomføre dialog med grunneier, naturvern- og friluftslivsorganisasjoner regionalt/lokalt og samiske interesser hvor det er relevant om muligheter og utfordringer knyttet til vern av kandidatområder i kategorien nasjonalpark. Dialogen med organisasjonene bør gjennomføres så tidlig som mulig, og bør være gjennomført før kommunene tar stilling til igangsetting av verneplanprosess.

Saksbehandlingsregler

- Rundskriv T-2/15, *Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven*, fra Klima og miljødepartementet skal følges. Det samme gjelder konsultasjonsplikten overfor Sametinget og andre representanter for berørte samiske interesser i områder hvor det er relevant.

Rundskrivet sier blant annet:

- Forvaltningsloven gir alminnelige regler for saksbehandlingen ved vedtak om områdevern. Vedtak om områdevern regnes som forskrifter etter forvaltningsloven. Reglene om høring i Fvl. § 37 og de andre saksbehandlingsreglene i Fvl. kap. VII gjelder derfor for saksforberedelsen.

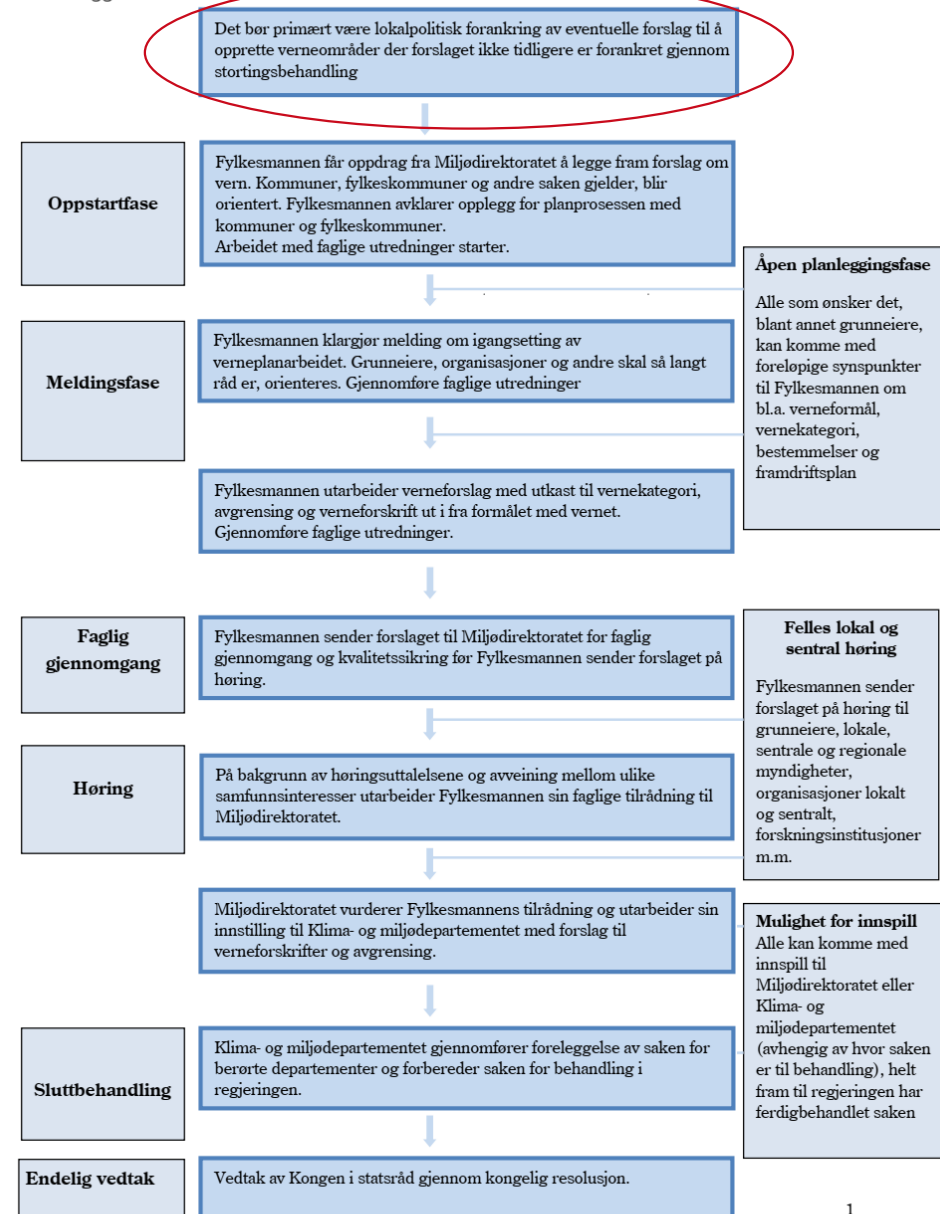
Saksbehandlingsregler

Rundskriv T-2/15, *Saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven*, fra Klima og miljødepartementet skal følges. Det samme gjelder konsultasjonsplikten overfor Sametinget og andre representanter for berørte samiske interesser i områder hvor det er relevant.

Rundskrivet sier blant annet:

- *Det bør primært være lokalpolitisk forankring av eventuelle forslag til å opprette verneområder der forslaget ikke tidligere er forankret gjennom stortingsbehandling.*
- I vårt oppdrag skal det være lokal aksept

Skjematisk framstilling av saksbehandlingsprosessen etter naturmangfoldloven §§ 41-43

Hvorfor Statsforvalteren og ikke nasjonalpark- eller verneområdestyret?

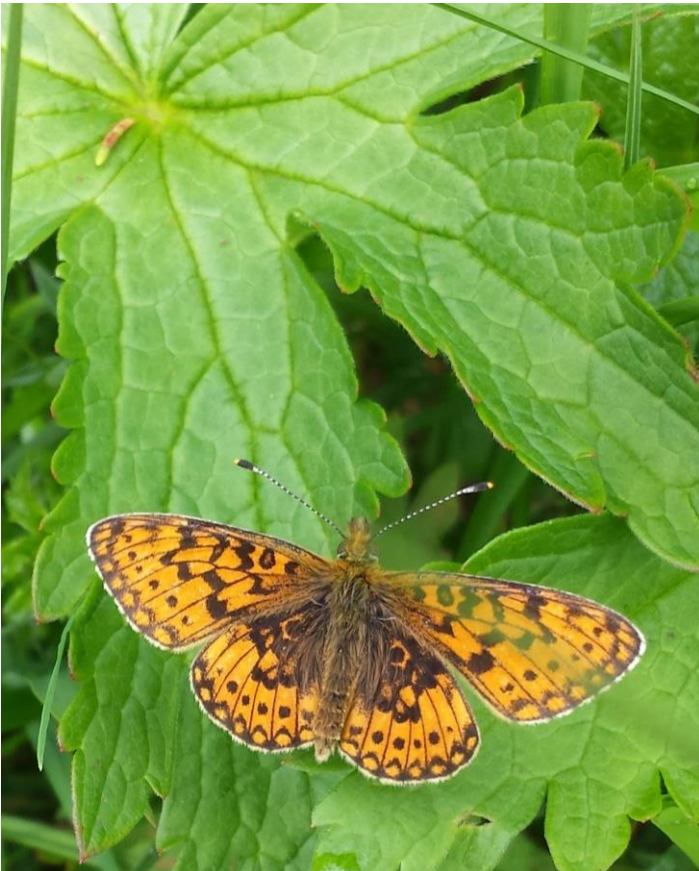

Foto: Inge Hafstad

- Rundskriv T-2/15 sier under kap. 1 om saksbehandlingsregler etter naturmangfoldloven at Statsforvalter, Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet er ansvarlige myndigheter for arbeidet med forberedelse av verneforslag etter naturmangfoldloven. Arbeidet skal skje i nært samarbeid med berørte kommuner.
- Statsforvalteren skal legge fram forslag til vern på bakgrunn av gjennomført høring; Miljødirektoratet skal gi sin faglige tilrådning til Klima- og miljødepartementet. Klima- og miljødepartementet forbereder saken for behandling i regjeringen og deretter for vedtak av Kongen i statsråd.
- Verneområdestyret holdes orientert underveis og får sin formelle rolle i forvaltningen når / om området vernes.

Aktuelle verneformer

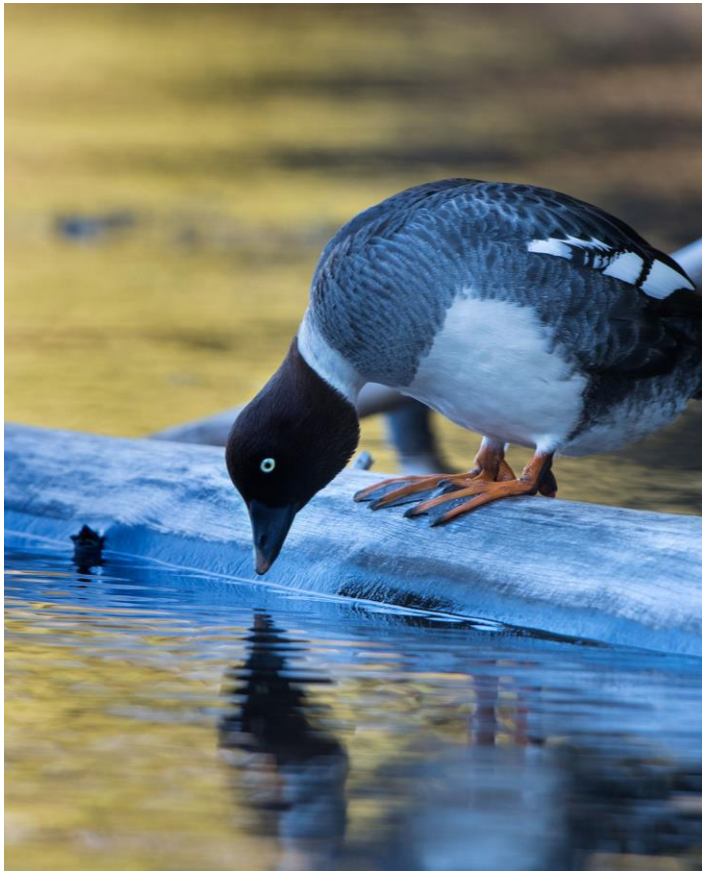

Foto: Kjartan Trana

- Nasjonalpark som hjemles i **naturmangfoldlovens § 35** som i første ledd sier; «*Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep*».
- Landskapsvernområder som hjemles i **naturmangfoldlovens § 36** som i første ledd sier; «*Som landskapsvernområde kan vernes natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart*».

Ulike verneformer

Forskriftsutforming skjer i dialog med berørte eiere/brukere

	Trollheimen landskapsvernområde i dag	Naturlig utfall av evt. Trollheimen nasjonalpark
Eksisterende bygg og anlegg: utvidelser/ombygging/bruksendring	Stort sett likt	
Beiting inkl. tilrettelegging	Stort sett likt (beiting reguleres ikke av verneforskrift)	
Motorferdsel (inkl. el-sykkel)	Stort sett likt	
Jakt, fiske og fangst	Stort sett likt (Ikke regulert av verneforskrift)	
Friluftsliv – enkel tilrettelegging	Stort sett likt	
Friluftsliv – nye turisthytter / nye merkede stier	Etter søknad*	Ikke tillatt / etter søknad*
Sykling	Ikke regulert	Kun på godkjente traséer
Drone	Ikke regulert	Etter søknad*
Kiting	Ikke regulert	Etter søknad*
Organisert ferdsel, idrettsarrangement m/mer	Ikke regulert	Etter søknad*
Skogsdrift / uttak av ved	Tillatt opp til 5 daa, søknadsplikt over*	Ikke tillatt / etter søknad*
Nydyrking / veger / bygninger knyttet til landbruksdrift	Etter søknad*	Ikke tillatt / ikke tillatt / etter søknad*

* Kan gis tillatelse hvis tiltaket ikke strir mot verneformålet

Knutshø LVO og Drivdalen LVO – forslag utvidelser

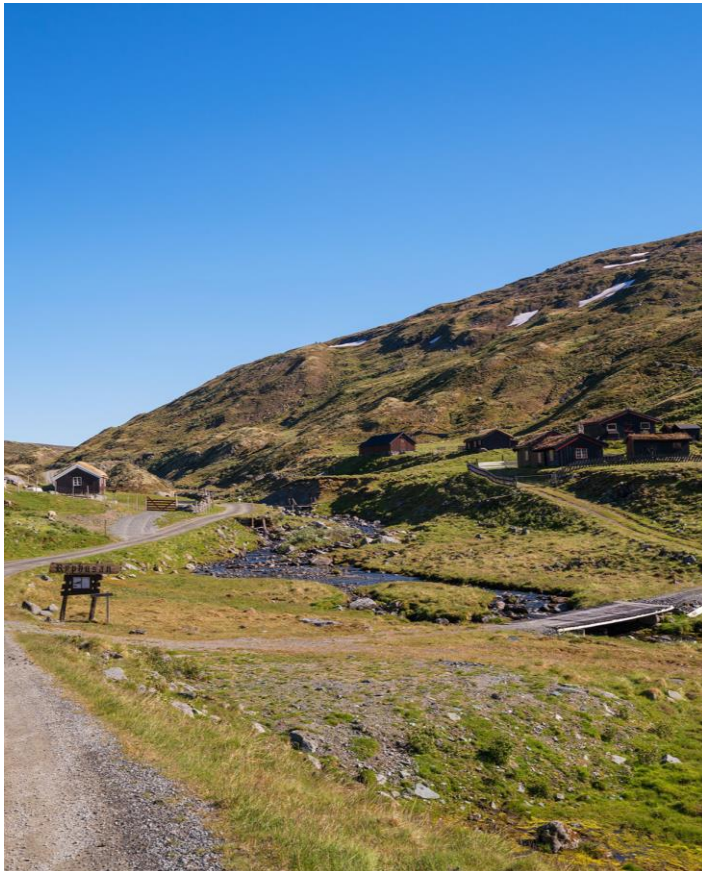

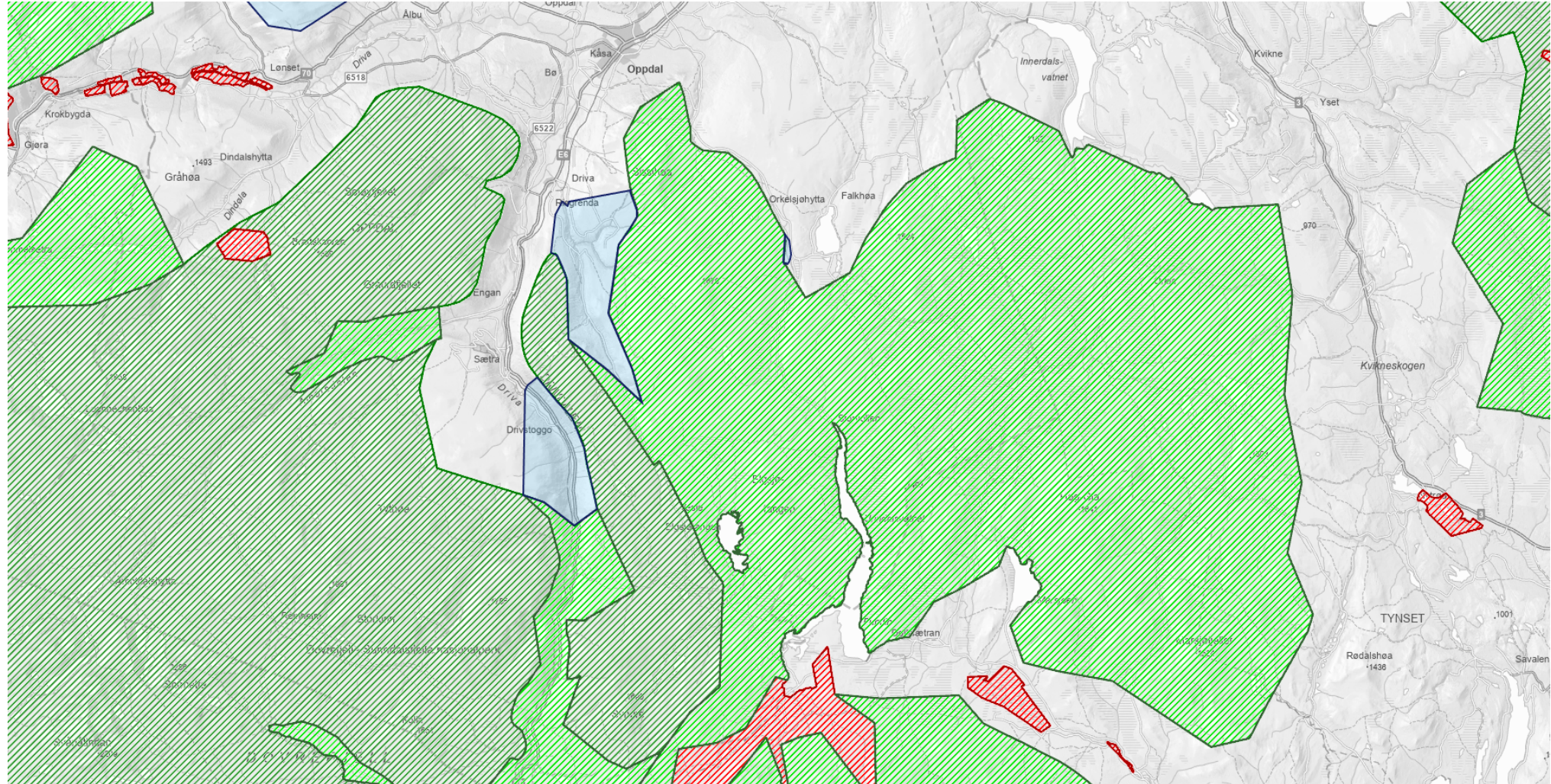
Foto: Steinar Johansen

Oppdal kommune vil også bli berørt av forslag om utvidelse av Knutshø LVO og Drivdalen LVO – tilsvarende prosess 2024

- Utvidelse av landskapsvernområder
 - Knutshø lvo
 - Vinstradalen (23390 daa) – alternativt som eget landskapsvernområde
 - Unndalssætrin (343 daa)
 - Drivdalen lvo
 - Drivstua (16416 daa)

Knutshø LVO og Drivdalen LVO – forslag utvidelse

Utvidelsesområdene

- Vinstradalen
 - Her er et nettverk av flere kulturbetinga naturtyper, som samlet gir et godt økologisk nettverk innenfor et ganske stort system.
- Unndalssætrin
 - Tilsvarende kvaliteter som Vinstradalen. En del av et nettverk av flere kulturbetinga naturtyper, som samlet gir et godt økologisk nettverk innenfor et ganske stort system.
- Drivstuggu
 - Tilsvarende kvaliteter som Vinstradalen. En del av et nettverk av flere kulturbetinga naturtyper, som samlet gir et godt økologisk nettverk innenfor et ganske stort system.

Trollheimen LVO og Innerdalen LVO - omgjøring til nasjonalpark?

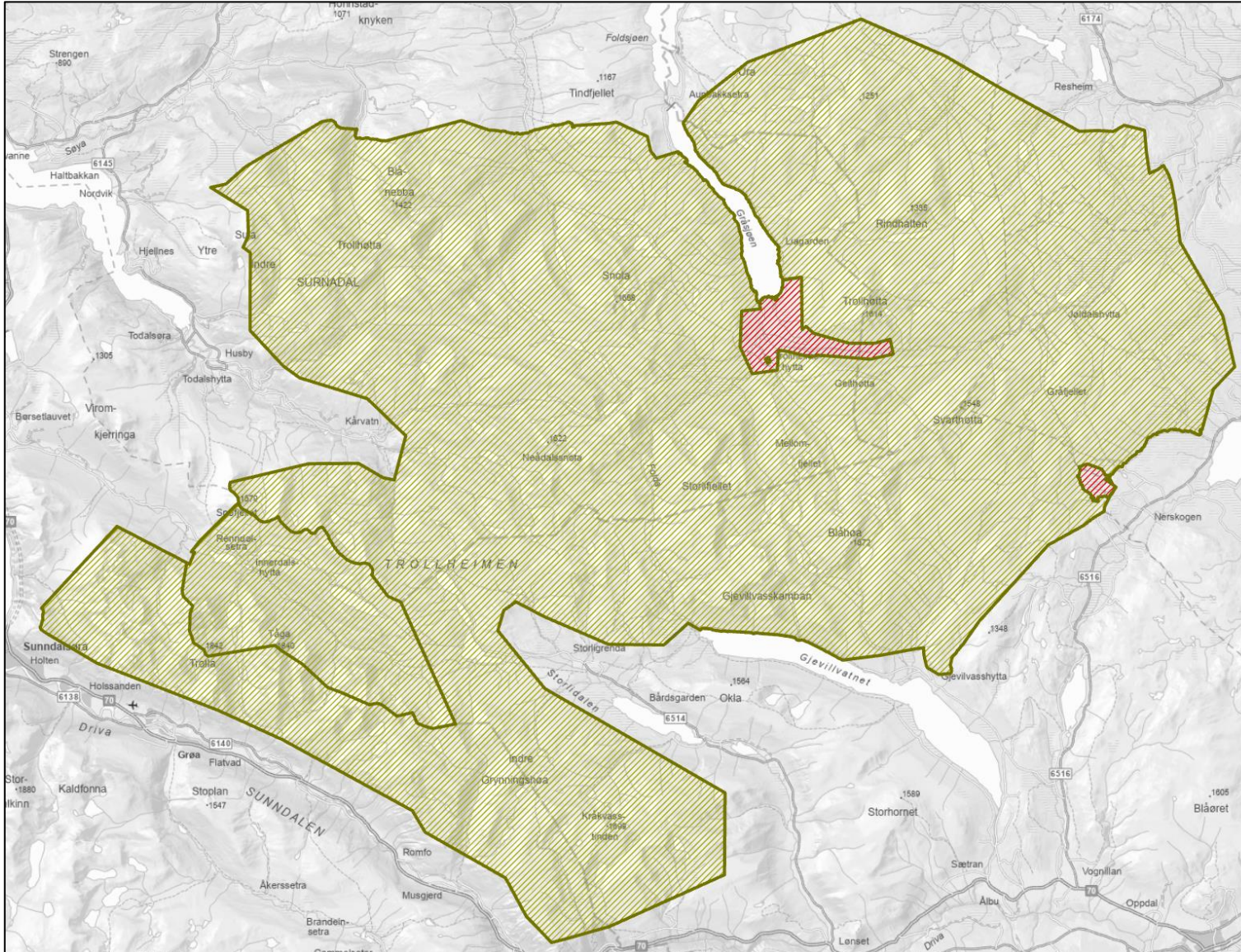
Foto: Steinar Johansen

Trollheimen og Innerdalen – mange alternativer

- 0-alternativet er ingen endringer
 - Dagens vernegrenser, verneform og verneforskrift består
- Sammenslåing av hele eller deler av Trollheimen LVO og Innerdalen LVO til nasjonalpark
 - Endring av verneform uten utvidelse
 - Endring av verneform for deler av verneområdene
- Innlemmelse av naturreservatene Svartåmoen og Minilldalsmyrene?
 - Kun aktuelt hvis det er aktuelt å endre verneform fra landskapsvernområde til nasjonalpark

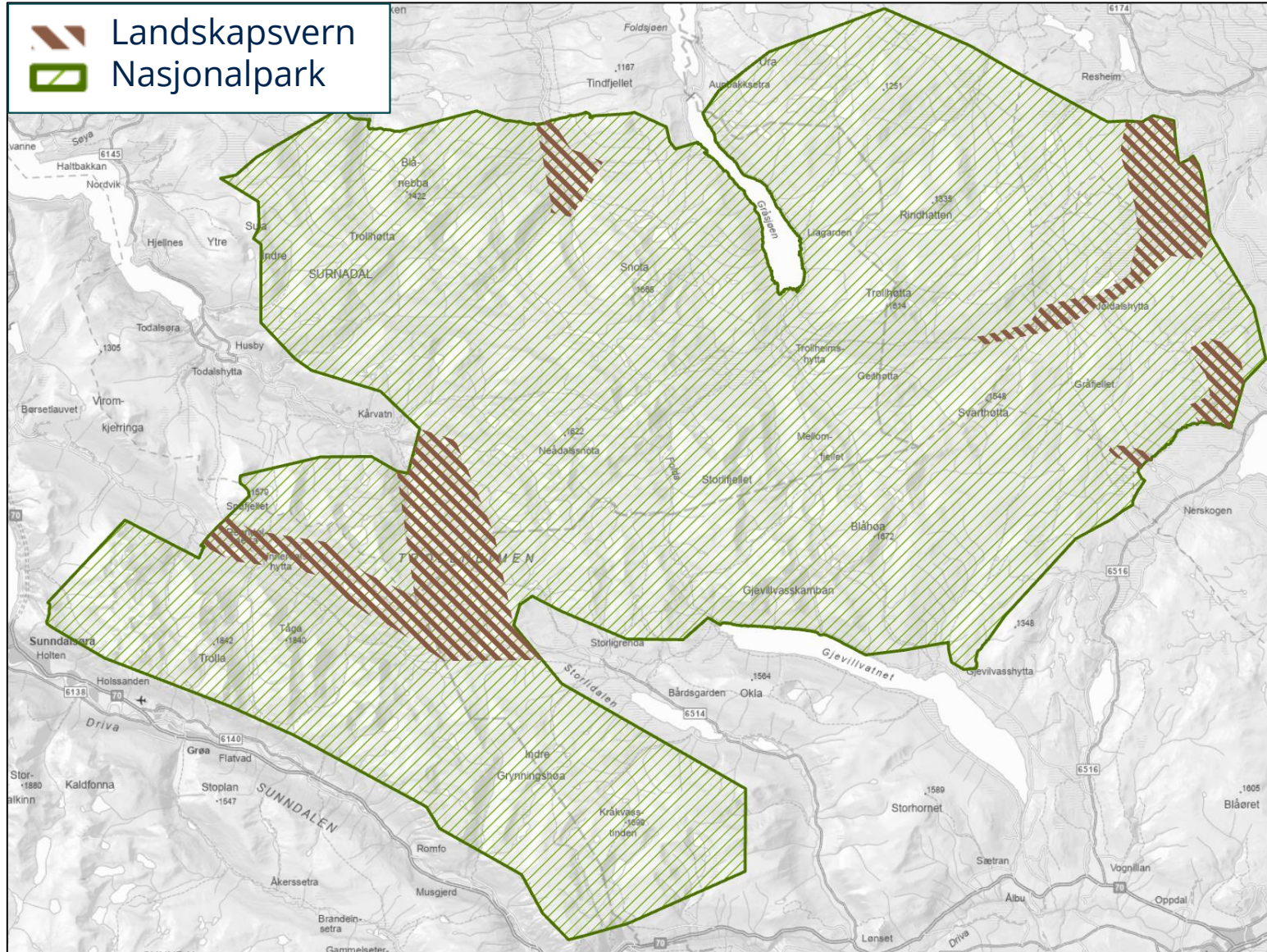

Trollheimen LVO og Innerdalen LVO i dag

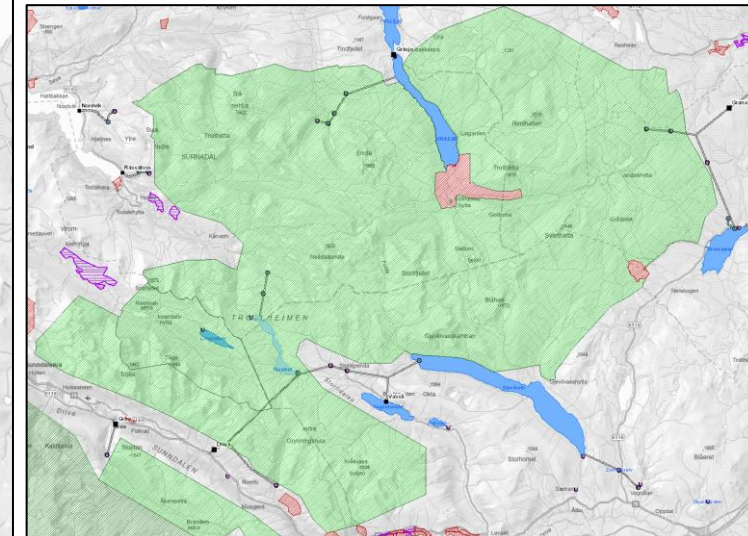

Endre verneform til nasjonalpark

Fortsatt landskapsvern:

- Vannkraftanlegg inkludert nedstrøms areal
- Veier og bebyggelse

Bevaring av verdifull natur – prosess nå i 2024

Trollheimen og Innerdalen - mange alternativer

- Sammenslåing av hele eller deler av Trollheimen LVO og Innerdalen LVO til nasjonalpark
 - Utvidelse i Oppdal eller ikke for et eller flere delområder
 - Nord for Gjevilvatnet (1560 daa)
 - Okla-Storhornet (80200 daa)
 - Gjevilvassdalen med Håmmårbekken-Kvalsjordsætra (6330 daa)
 - Utvidelse i Rindal eller ikke
 - Storbekkdalen (2630 daa)
- Områdene i Surnadal?
- Alternativt utvidelse uten endring av verneform

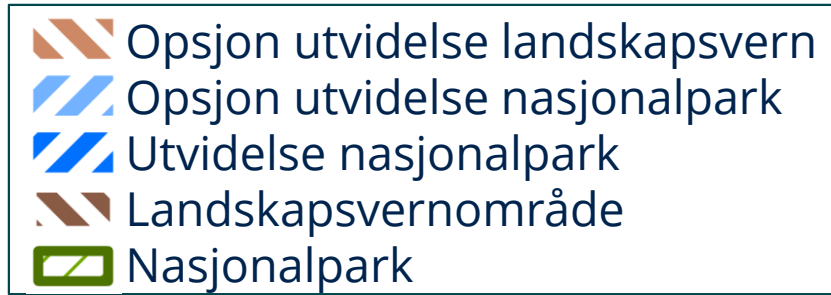

Utvidelsesområdene

- Okla-Storhornet (Oppdal kommune)
 - Viktig suppleringsområde til Trollheimen LVO i et høyfjellsområde
 - Var tidligere en del av nasjonal vindkraftplan
- Gjevilvassdalen: Håmmårbekken-Kvalsjordsætra (Oppdal kommune)
 - Her er et nettverk av flere kulturbetinga naturtyper, som samlet gir et godt økologisk nettverk innenfor et ganske stort system.
- Storbekkdalen (Rindal kommune)
 - Utvidelse for å inkludere viktig hekkeplass for rovfugl

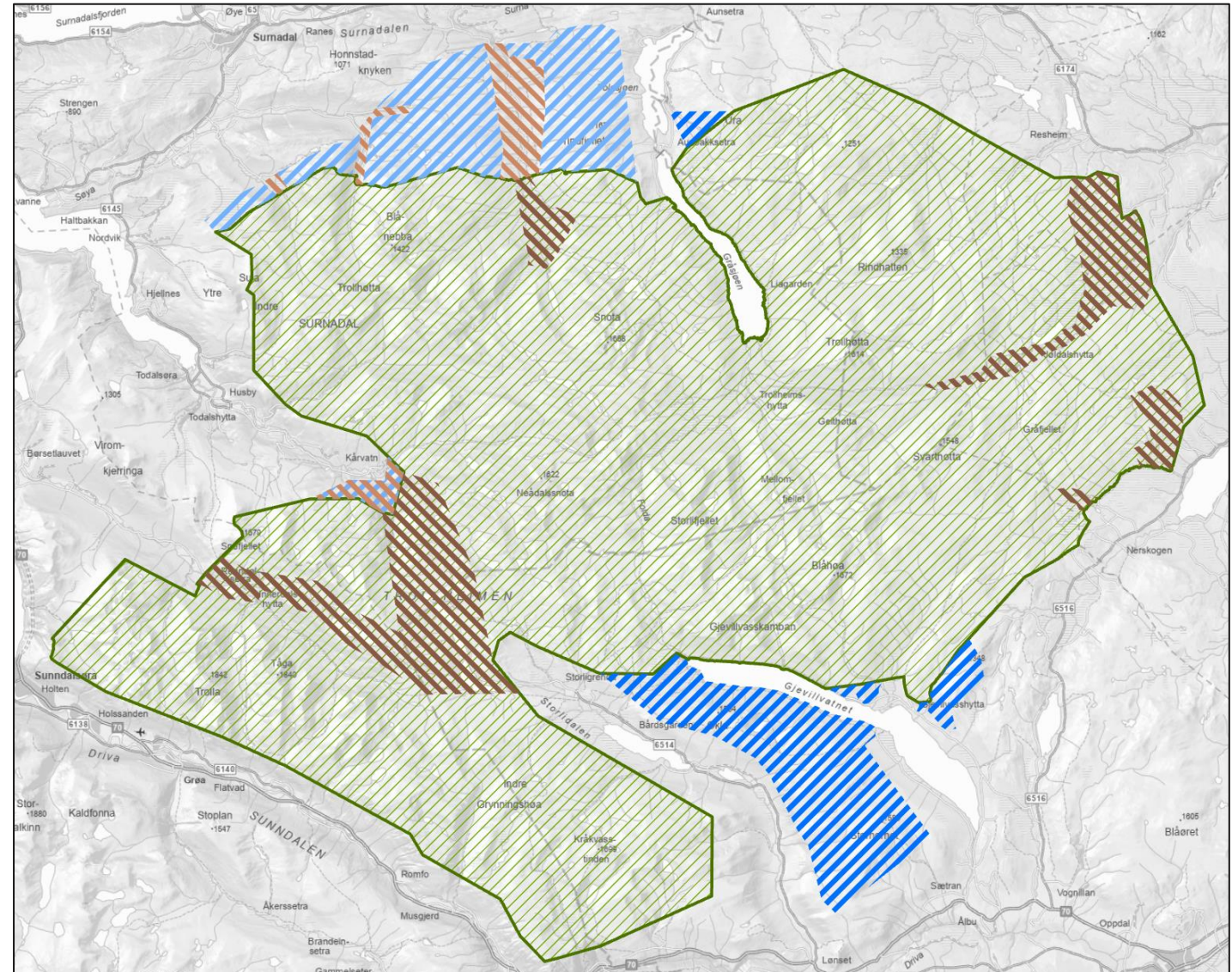
Utvidelser Trollheimen/Innerdalen

Alternativt kan all utvidelse bli landskapsvern

Forklaring opsjon utvidelse

- Inngår ikke i oppdraget frå KLD
- Dersom Surnadal kommune ønsker utvidelse kan vi ta det med i prosessen

Områder med skog – frivillig vern

Foto: Morten Gåsvand

- Endring av verneform der det er skog skal foregå etter frivillig vern prinsippet.
- Det vil da forhandles frem en avtale mellom skogeier og staten som inneholder avgrensning av området
 - Hva kan inngå i en nasjonalpark, og hva skal fortsatt være landskapsvernområde
 - Verneforskrift som regulerer bruken av området
 - Erstatning.
- Sakkyndige fra skogeierorganisasjonene vil bistå skogeier og stå for kontakten med vernemyndighetene.
- Dersom skogeier ikke er fornøyd med utfallet kan han/hun når som helst trekke seg underveis i verneprosessen.
- Men, hvis det ikke oppnås enighet vil områdene forbli landskapsvernområde

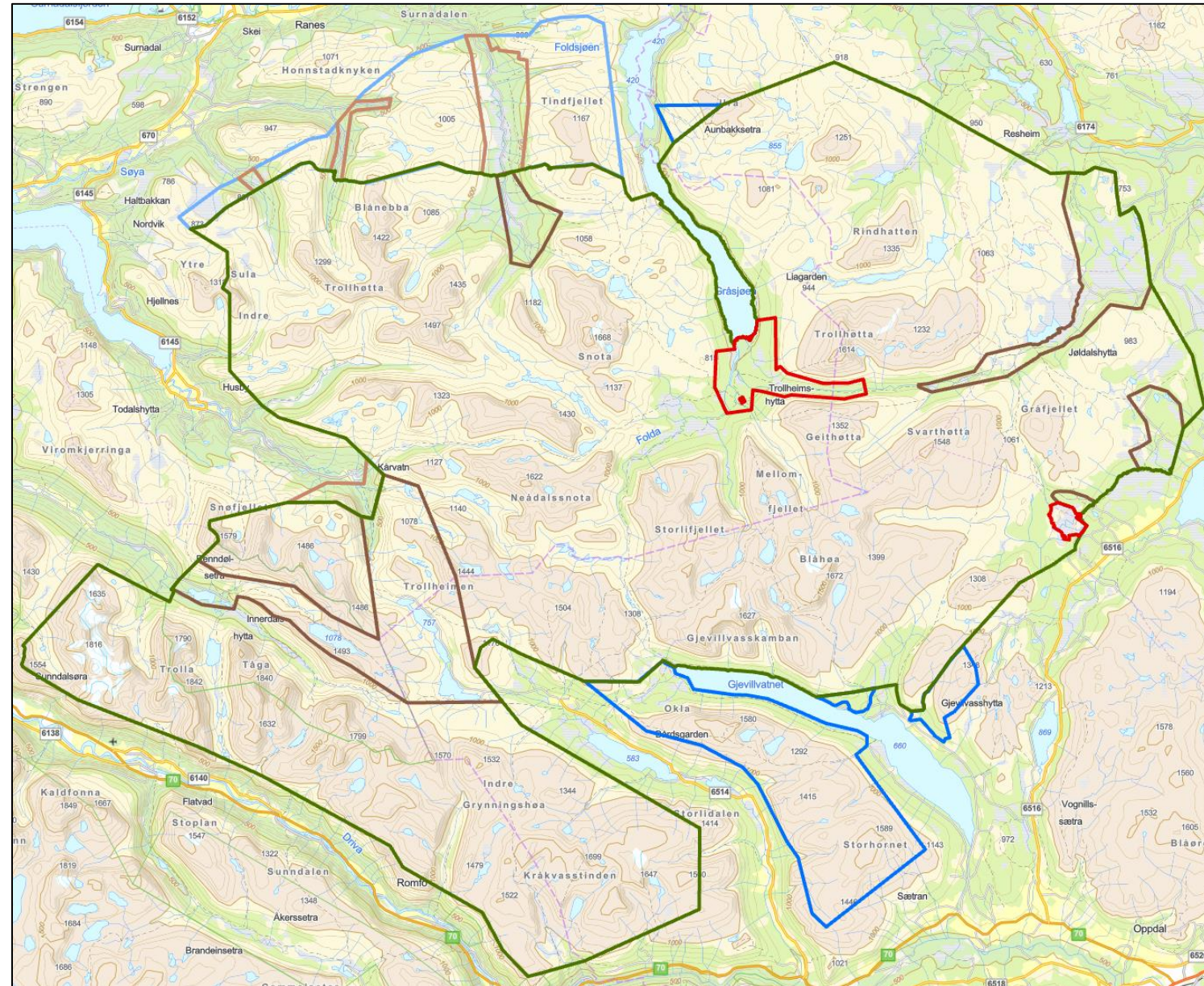
Hva er skog?

Utgangspunkt: Grunnkartet (f.eks. Norgeskart.no, eller mer avansert: Kilden.nibio.no)

AR5, AR50, SR16, flyfoto

Kratt og enkeltrær er ikke skog

Konkret vurdering Statsforvalteren, grunneier, skogeierorganisasjoner

Skogareal (AR5 og AR50)

Skogens betydning for utforming av verneforslag

Dersom ikke vern av skog:

- Innenfor eksisterende landskapsvernområde – fortsatt landskapsvernområde
- Ikke utvidelser på skogareal
- Arronderingshensyn kan utelukke areal som er tilbudt for vern – SF vil takke nei
- SF kan takke nei dersom vernekvaliteter mangler

Frivillig vern av skog – prosess (etter oppstart)

Foto: Eldar Ryan

- Statsforvalteren informerer hver enkelt grunneier
- Skogeierorganisasjoner (Allskog) kan bistå gratis
- Skogeier/Allskog sender over tilbud med avgrensing
- Statsforvalteren vurderer tilbudet:
 - ✓ bidrag til å styrke verneformålet
 - ✓ vurderer behov for kartlegging
- Statens skogsakkyndige beregner erstatning
- Erstatningsavtale signeres med Miljødirektoratet
- Utbetaling ved vernevedtak (Kongen i statsråd)
- Les mer: frivilligvern.no

Erstatning – generelt prinsipp

- Erstatningen skal dekke grunneiers økonomiske tap som følge av vernet, jf. nml § 50.
- Erstatningen omfatter økonomisk tap knyttet til skog og eventuelt andre tap som følge av at vernet medfører vanskeliggjøring av en igangværende bruk på det aktuelle arealet, jf. nml § 50.

Erstatning - skog i nasjonalpark

- Hogst ikke tillatt
- Kan gi tillatelse til vedhogst ved hytter og buer

Foto: Gøran Bolme

Erstatning ved «tradisjonelt» frivillig vern (naturresevat)

Hva baseres erstatningen på i dag?

Erstatningen ved frivillig vern av skog er basert på verdien av å drive skogbruk i området. Siden skogeier beholder eiendoms-, jakt-, fiske- og beiteretten i området gis det ikke erstatning for denne. Selve erstatningsbeløpet er basert på en nåverdberegning der verdien av fremtidig skogbruk diskonteres til dagens dato.

Grunnlaget for verdiberegningen er en takst av skogen. I tillegg der skogeier har skogbruksplan vil en framskriving av denne ligge til grunn for verddivurderingen. Det utføres i tillegg befaringer for korrigering av takstdataene i planen.

Følgende variabler benyttes i verdiberegningen:

- Tømmerpris (inkl. eventuell bonus fra tømmerkjøper)
- Sortiment- og treslagsfordeling
- Skogens alder
- Kubikkmasse
- Tilvekst
- Bonitet
- Driftskostnader (inkl. hogst og kjøring, tømmermåling, skogkultur, veivedlikehold og administrasjon)

Det gjøres normalt et fradrag fra kubikkmassen for ikke-salgbart virke (stubbe, topp, bult og døde trær) og miljøhensyn.

Utklipp fra frivilligvern.no

Foto: ©Svein M. Søgner

Erstatning - skog i landskapsvernområde

- Moderat skogdrift tillatt
- Lavere erstatning enn i nasjonalpark
- Innenfor eksisterende landskapsvern er erstatning allerede utmålt, ved revisjon av forskrift blir det en vurderingssak om erstatningsskjønn kan tas opp på nytt.

Kunnskapsgrunnlag og kartlegging

Foto: Steinar Johansen

Hvilke konsekvenser vil dette få?

- Vi vil vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behovet for kunnskapsinnhenting og kartlegging for de områdene der det er lokal aksept. Dette inkluderer blant annet:
 - Kartlegging av rettighetshavere
 - Konsekvensene for rettighetshavere (herunder konsekvenser for beitenæringen)
 - Om det er behov for kartlegging av brukerinteresser
 - Konsekvensene for brukerinteressene
 - Om det er behov for kartlegging av naturverdiene
 - Annet som en følge av innspill fra kommunene, grunneiere, brukerinteresser mv.
- Vil være en del av vår tilrådning til Miljødirektoratet

Konsekvenser av utvidelser og endret verneform

Foto: Steinar Johansen

- Kan utvides uten endring av verneform
- Vernet areal øker, noe som vil gi verneområde(ne) større robusthet
- Forvaltningsmyndigheten vil fortsatt ligge til verneområdestyret
- Ved endring av verneform vil verneforskriften revideres slik at den er tilpasset mal for nasjonalparker
 - Samme verneforskrift for hele området
 - Forbud mot hogst
 - Hvis det ikke blir endring av verneform, men kun utvidelse, vil verneforskriften være tilnærmet den samme som i dag.

Naturreservat endres til nasjonalpark

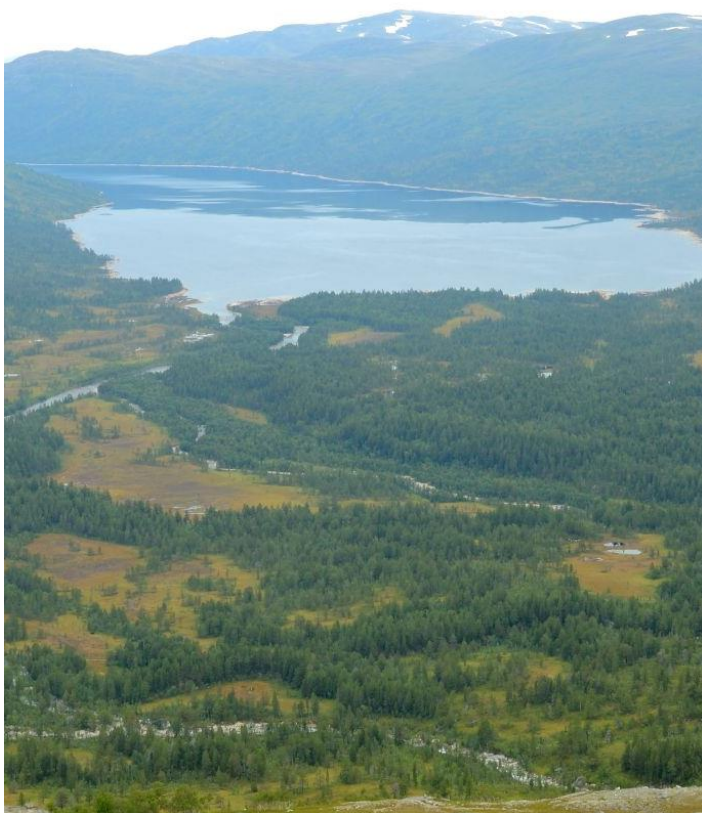

Foto: Hege Sæther Moen

Hvilke konsekvenser vil en innlemmelse av naturreservatene i en nasjonalpark få?

- Kun aktuelt hvis landskapsvernområdet endrer verneform til nasjonalpark
- Vernet areal vil ikke øke, men nasjonalparken blir større
- Forvaltningsmyndigheten vil fortsatt ligge til verneområdestyret
- Samme verneforskrift for hele området gir en mer helhetlig, enklere og mindre byråkratisk forvaltning av området
- Sikrer de naturfaglige kvalitetene i området bedre enn i dag

Endring av verneform til nasjonalpark

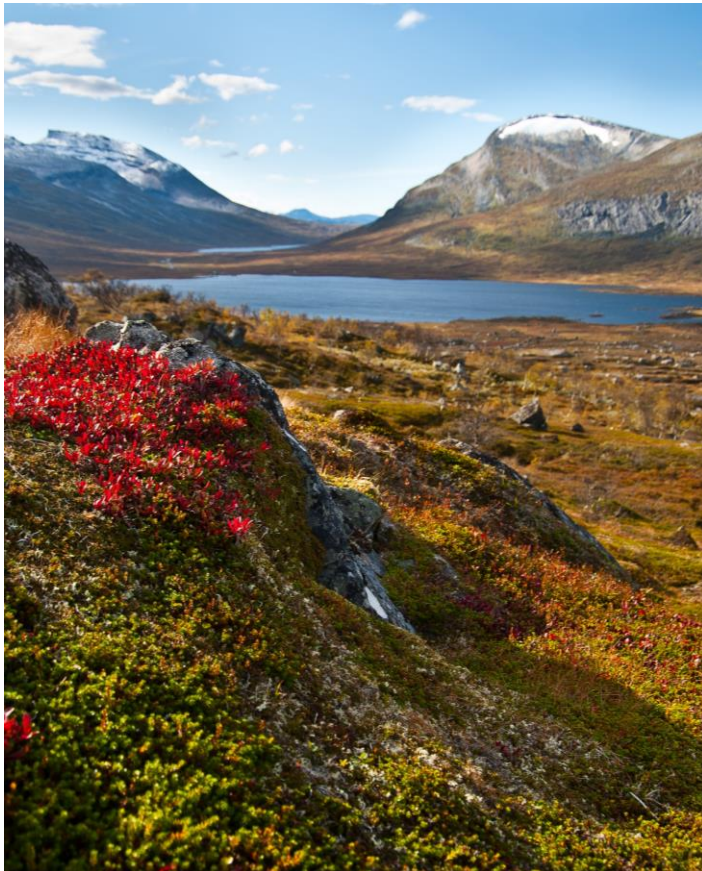

Foto: Morten Gåsvand

Hvilke konsekvenser vil dette ikke få?

- Eventuelle endringer vil ikke være til hinder for bruk av området til beite
 - Gjelder for all beitebruk
- Ingen konsekvenser for jakt, fangst og fiske
 - Jakt, fangst og fiske kan drives i samsvar med de lover og regler som til enhver tid gjelder
- Ingen konsekvenser for rowiltforvaltningen
 - Verneforskriften regulerer ikke rowiltforvaltningen
- Motorisert ferdsel reguleres også i dagens landskapsvernområde, og praksisen og dagens restriksjonsnivå vil ikke endres
 - Men utvidelsesområdene få samme praksis som resten av verneområdet
- Vedlikehold av bygninger
- Større muligheter til å regulere organisert ferdsel
- Større muligheter til å regulere bruken av drone og sykkel

Bevaring av verdifull natur – prosess i 2024

Foto: Steinar Johansen

- Kommunene og grunneierne skal i første omgang ta stilling til om det skal åpnes opp for en prosess med sikte på endring av verneform og/eller utvidelse
 - Ja eller nei til å innhente kunnskap slik at eventuelle konsekvenser med endring av verneform og/eller utvidelse kan utredes
 - Kan fortsatt si nei til endring av verneform og/eller utvidelse etter at saken er utredet og har vært på offentlig høring
- Hvis det ikke er lokal aksept for endring av verneform vil områdene forbli landskapsvernområder og naturreservater

Bevaring av verdifull natur – prosess i 2024

Foto: Kjartan Trana

- Prosess i 2024
 - Arbeidsmøte(r) mellom forvalterne for Trollheimen, SFMR og SFTL
 - Orienterer Trollheimen verneområdestyre
 - Dialogmøter
 - Grunneiere
 - Organisasjoner
 - Reindrift
 - Avklare med berørte kommuner
 - Brev til berørte kommuner med påfølgende møte
 - Møter med kommunene hvis ønskelig
 - Konsultasjoner med reindrift

Konsultasjon/dialog reindrif

Oppdrag nasjonalpark - reindrif

- Trollheimen sijte
- Det vil bli gjennomført dialogmøte med Trollheimen sijte og Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag der Sametinget blir invitert
 - Dato ikke fastsatt
- Konsultasjoner med reindrif, reinsamelag og Sametinget etter at kommunene har uttalt seg og før vi sender vår tilrådning til Miljødirektoratet

Bevaring av verdifull natur – prosess i 2024

Foto: Steinar Johansen

- Prosess i 2024
 - Samle innspill fra kommunene
 - Kommunene får frist til 1. november 2024
 - Vurdere kunnskapsgrunnlag for en verneprosess og behovet for kunnskapsinnhenting og kartlegging for de områdene der det er lokal aksept.
 - Sende tilrådning til Mdir (frist 31. desember)
 - Starte verneplanprosesser for aktuelle områder hvis det er lokal aksept for bevaring av verdifull natur - nasjonalpark (2025)

Bevaring av verdifull natur – Trollheimen

Foto: